

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗДОЮВАННЯ КОРІВ НА СУЧАСНИХ ВИСОКОІНТЕНСИВНИХ ФЕРМАХ

В. П. Славов, А. П. Славов¹, Н. В. Рибій¹

Житомирський національний агроекологічний університет

¹Інститут тваринництва НААН

Одержання високого надою корів залежить від генетичного потенціалу продуктивності тварин, їх фізіологічних можливостей у зв'язку з періодом лактації та від рівня годівлі, яка повинна відповідати надою тварин.

Фізіологія лактації є вирішальним фактором формування здатності корів до споживання кормів і виробництва великої кількості молока. Встановлено тісний зв'язок між рівнем молочної продуктивності, жирністю молока, споживанням сухої речовини і зміною маси корів протягом всього циклу лактації. У перший місяць лактації високоудійні корови на традиційних кормах не здатні покрити енергетичні затрати на молоко-продукцію. У цей період у них розвивається спрямованість гормональної і травної систем на максимальне використання корму і резервів організму на молоко. Такі тварини потребують частішої годівлі і доїння, у них не зрідка зустрічається переїдання корму і зрив травлення. Здатність до поїдання раціонів, що забезпечують затрати на молокопродукцію, у них розвивається на 40–50 день після отелу. Такий переважаючий вплив домінанти лактації на споживання і використання кормів продовжується до 90–100 дня лактації.

Із вищенаведеного випливає, що для отримання максимальної продуктивності корів необхідно створити оптимальні умови. Цього можна до-

сягти, наряду з покращенням годівлі й утримання, за допомогою роздоювання корів. На основі роздоювання можуть бути виявлені генетичні якості молочного стада. Роздоювання корів – це комплекс заходів, а його організація пов'язана зі створенням стабільної кормової бази, повноцінної годівлі, вдосконалення технології доїння та ін.

Довгий час звичайною практикою промислових технологій було доїння двічі на день. Проте зі створенням оптимальних умов годівлі й утримання відбувається ріст продуктивності стад, а тому переходять на частіше доїння, особливо високопродуктивних тварин. Так, за даними М. Д. Кенелі, на молочній фермі Айовського державного університету річний надій стада голштинів за 305 днів лактації становив 9240 кг. З метою підвищення продуктивності стада було впроваджено годівлю корів у групах відповідно до рівня їх продуктивності, диференційовану годівлю молодих корів і корів на пізній стадії вагітності для забезпечення росту і репродуктивності. Крім цих заходів запровадили годівлю корів окремо на пасовищах і тих, що утримуються в стійлах. З метою підвищення жирності молока й уникнення проблем травлення оптимізували потреби в сирій клітковині, встановили постійний контроль за споживанням зерна (не допускаючи переїдання), довели оптимальне співвідношення легко- та важко-розщеплюваних у рубці фракцій протеїну кормів. Такі нововведення в системі годівлі позначалися відразу на рості продуктивності стада. Проте підвищена продуктивність призвела до ускладнення молочних залоз при дворазовому доїнні. Переведення на триразове доїння зменшило можливість стресів від перезаповнення молочних залоз і знизило кількість захворювань маститами, підвищило за один рік надої молока на 15 % без будь-яких змін в годівлі.

В цілому надій по стаду склав 11920 кг. Спеціалісти Айовського університету таке підвищення продуктивності стада відносять – 50 % за рахунок контролю годівлі і 50 % за рахунок триразового доїння на добу. Часте доїння має довгостроковий і короткостроковий ефект. Останній полягає в підвищенні надоїв завдяки активізації діяльності секреторних клітин, а довгостроковий ефект полягає у підвищенні кількості молока, що синтезується у вимені. Останнє підтверджує, що можна впливати на кількість секреторних клітин вимені впродовж лактації, а це, в свою чергу, впливає на об'єм виробленого молока. Доїння частіше, ніж двічі в день, більше відповідає звичайній поведінці і потребам корови, оскільки теля смоче вим'я 4–7 раз в день. Все вищенаведене свідчить про актуальність досліджень впливу кратності доїння високопродуктивних новотільних корів на хід лактації, особливо в перші 100 днів.

Мета наших досліджень – вивчити вплив 2- і 4-кратного доїння високопродуктивних новотільних молочних корів у період роздою (перші 100 днів після отелення) на сучасних молочно-товарних фермах із високим рівнем інтенсифікації виробництва молока.

Дослідження впливу 2- і 4-разового доїння новотільних високопродуктивних корів у період роздоювання проводили шляхом постановки науко-

во-господарського дослід, обліку й обробки емпіричних матеріалів за загальноприйнятими методиками.

Дослід проводили в молочно-товарному комплексі ТОВ «Подільський господар – 2004», що знаходиться у с. В. Медведівка Шепетівського району Хмельницької області. На комплексі всього 600 корів українських чорно- та червоно-рябої порід. Роздача кормів виконується самонавантажувальним горизонтальним кормороздавачем – «SEKO» у вигляді кормосумішки на кормовий стіл двічі на добу.

Доїння відбувається у доїльній залі марки MILKLINE типу «Паралель 2*14» (Італія) з комп'ютерною програмою управління стадом. Гноєвидалення – автоматичне за допомогою дельта скрепера 4 рази на добу із інтервалом 6 год з наступним вивезенням на поля фільтрації.

Для досліді були сформовані 2 групи корів (n=15) за методом аналогів із врахуванням походження, живої маси, віку, продуктивності за попередню лактацію і дати отелення. Тварини обох груп розтелені в травні місяці, мають 2,6–2,7 лактацій, середньою живою масою – 550 кг. Надій за попередню лактацію складав у середньому у першій групі 6769 кг; другій – 6972 кг. До отелення і після корови знаходились в однакових умовах, подавали однакові кормосумішки. Для новотільних корів, з метою їх роздою, впроваджено 4-х разове доїння протягом перших 100 днів лактації (для попередження різкого зниження надоїв 4-х кратне доїння для високопродуктивних корів може продовжитись і після 100 днів лактації. Чітко дотримується графік черговості доїння технологічних груп (новотільні, I, II період лактації, ті, що запускаються). Для досягнення мети досліді корови I групи доїлись двічі на добу з інтервалом 12 год, а II – чотири з інтервалом 6 год.

Основними критеріями ефективності досліджуваних варіантів доїння є рівень молочної продуктивності. Показники подекадних надоїв упродовж перших 100 днів лактації свідчать, що від корів I групи надоєно 2044 кг молока жирністю 3,58 %, II групи – 2927 кг з жирністю 3,6 %, що на 883 кг, або на 30,2 % більше, ніж у першій групі.

Аналізуючи фактичні надої протягом перших ста днів лактації, встановлено, що у тварин I групи за двократного доїння найвищий добовий надій (22,6 кг) у 66,7 % приходить на 60-й день, а за 100 днів він складає 20,7 кг. У корів II групи за 4-кратного доїння цей показник – 33,7 кг, також у 66,7 % корів припадає на 50-й день, а за 100 днів – 28,6 кг. Слід також підкреслити, що частіше доїння стимулює процес молокоутворення і ефект збільшення надоїв залишається до кінця лактації, що пов'язано з дією гормону пролактину.

У нашому досліді це положення знайшло підтвердження, про що свідчить облік надою за 160 днів лактації. Від корів першої групи одержано 3306 кг, а від другої – 4587 кг молока, що на 28 % перевищує показник корів I групи. За наступні 60 днів лактації середньодобові надої корів за двократного доїння (I група) знижувалися і склали 20,7 кг, а у корів за чотирьохкратного доїння (II група) також знижувалися і склали 28,6 кг, що й зумовило ріст продуктивності за 60 днів у середньому на 198 кг порівняно з тваринами першої групи.

Розрахунки економічної ефективності показали, що від корів I групи одержано молока базисної жирності 2152 кг, а II групи – 3099 кг при реалізаційній ціні за 1 кг молока – 3,2 грн. Реалізаційна вартість молока склала 6886 грн для першої групи і 9917 грн – для другої при собівартості 190 і 212 грн/ц і рентабельності 68,4 % і 50,9 % відповідно. Слід підкреслити, що собівартість молока при 2-х кратному доїнні менша, а рентабельність вища на 17,5 %, ніж при 4-х кратному, оскільки зростають затрати електро- та водоресурсів, а значить збільшуються загальні затрати. Проте при 4-х кратному доїнні отримано вищі надої і більший прибуток від реалізації молока на 550 грн від корови.

Оцінка 2-х і 4-х кратного доїння високопродуктивних корів у перші 100 днів лактації (фаза роздою) свідчить про переваги 4-х кратного доїння в цей період як за отриманими надоями, так і за прибутками.

Даний технологічний прийом сприяє росту продуктивності впродовж лактації, підтверджує необхідність виділяти окрему технологічну групу роздою, що підвищує ефективність використання високопродуктивних молочних корів.